

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

พระพุทธศาสนาสายเถรวาทถือว่าเป็นแบบแผนเข้ามามีบทบาทหล่อหลอมวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านานหลักฐานที่แสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนชาวไทยได้แก่ ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน ประวัติศาสตร์ คัมภีร์และคิลานจารึกต่างๆ ตลอดจนสิ่งพิมพ์ที่ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน พระพุทธศาสนาสายเถรวาทนั้นจัดว่าเป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติศาสนาแห่งความเพียรพยายามไม่ใช่ศาสนาแห่งการอ่อนน้อมปรารภหรือศาสนาแห่งความหวงหวงกังวล ดังนั้นการสั่งสอนธรรมของพระพุทธเจ้าจึงทรงมุ่งเน้นผลในทางปฏิบัติให้ทุกคนจัดการกับชีวิตที่เป็นอยู่จริงในโลกเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่ว่าอยู่ในสภาพและระดับชีวิตอย่างไรสามารถเข้าใจและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ตามสมควรแก่สภาพและระดับชีวิตนั้นๆ ได้

สำหรับประเทศไทยพุทธศาสนิกชนส่วนมากในสังคมมีพื้นฐานมาจากศรัทธาความเชื่อมั่นและนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติคนไทยโดยประมาณร้อยละ 94.57 นับถือพระพุทธศาสนาสายเถรวาท (พระเทพดิลก (ระแบบ จิตตยาโณ), 2550, ไม่ปรากฏเลขหน้า) คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อความเชื่อต่อพฤติกรรมของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นพุทธศาสนิกชนชาวไทยจึงมักมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทาน เพื่อประโยชน์ในชาตินี้และชาติหน้าจะได้เกิดมามีความสุข ร่ำรวย ไม่ไปสู่ทุกข์เกิดในอบายภูมิ คือ นรก เปต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน สำหรับพุทธศาสนิกชนทั่วไปมีหลักธรรมข้อหนึ่งที่รู้จักกันดีคือการให้ทานเป็นธรรมข้อปฏิบัติที่สำคัญสามารถขยายใคร่ศึกษาลงสู่ชีวิตและสังคมในวงกว้างซึ่งชีวิตของมนุษย์ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับอาศัยวัตถุและความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่แตกต่างหลากหลายหลักธรรมคือการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานนี้จัดเข้าในบุญกิริยาวัตถุเป็นหลักการเบื้องต้นในการฝึกฝนพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ให้เจริญงอกงามในความดี หลักธรรมนี้เรียกสั้นๆ ว่า บุญกิริยา เมื่อนำมาปฏิบัติกันอย่างถูกต้องและให้แพร่หลายจะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและความสงบสุขแก่สังคมประเทศชาติและเป็นพื้นฐานที่จะช่วยให้ก้าวต่อไปในใคร่ศึกษา กล่าวคือ ศีล สมาธิ ปัญญา ได้อย่างดี ดังที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานไว้ในพระไตรปิฎกและอรรถกถาภาษาไทยเล่มที่ 45 (2525, หน้า 386) ในบุญกิริยาวัตถุสูตรว่า ภิกษุทั้งหลาย บุญกิริยาวัตถุ... ได้แก่ ทานมัยบุญกิริยาวัตถุ (หลักการบำเพ็ญบุญโดยการให้ การเผื่อแผ่แบ่งปัน)...ดังนี้ จากพระดำรัสนั้นจะเห็นได้ว่าพระองค์ได้ให้ความสำคัญของการให้ทานไว้เป็นเบื้องต้นเพราะการให้ทานจัดว่าเป็นพื้นฐานของการบำเพ็ญบุญและสามารถให้มนุษย์ก้าวไปสู่คุณธรรมขั้นสูงขึ้นไป สมดังพระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2550, สิงหาคม, 27) ได้กล่าวสอดคล้องถึงความสำคัญของการให้ทานว่า

การให้ทานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์และเป็นพื้นฐานที่มนุษย์ต้องอาศัยเพื่อก้าวต่อไปในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามที่สูงขึ้นไป ในสังคมส่วนใหญ่ของมนุษย์การให้ทานเข้ามา ณ จุดนี้ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ 1) ด้านบุคคล เนื่องจากความจำเป็นในการที่จะดำรงชีวิตและหาความสุขมนุษย์ทั้งหลายต่างก็ดิ้นรนแสวงหาวัตถุเสพบริโภคให้แก่ตนเมื่อมีพฤติกรรมเช่นนั้นอยู่เสมอก็จะเกิดความเคยชินของจิตใจที่มุ่งจะหาและคิดจ้องแต่จะเอาดอกย้าความเห็นแก่ตัวและถ้าทุกคนมีพฤติกรรมอย่างนั้นก็จะมีแต่ความขัดแย้งแย่งชิงเบียดเบียนกันเพื่อสร้างคุณภาพขึ้นในจิตของมนุษย์ให้มีความคิดที่จะให้เสียสละขึ้นมาคู่กับความคิดที่จะได้จะเอาจึงมีหลักทานการให้ขึ้นมาเป็นการฝึกฝนขัดเกลาพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์พร้อมกันนั้นยังสามารถสร้างคุณภาพขึ้นในสังคมไปพร้อมกันด้วย 2) ด้านสังคม ในการแสวงหาวัตถุเช่นปัจจัย 4 นั้น มนุษย์มีโอกาสมีกำลังมีสติปัญญาความสามารถไม่เท่ากันเมื่อต่างคนต่างมุ่งแต่จะหาจะได้จะเอา คนที่มีโอกาสกำลังและความสามารถมากกว่าจะได้เปรียบกอบโกยเอามาให้แก่ตนตลอดจนข่มเหงรังแกครอบงำผู้อื่นส่วนคนที่ด้อยโอกาสกำลังและความสามารถก็จะขาดแคลนอดอยากแร้นแค้นมีความทุกข์และต้องคอยหาทางแอบแฝงแย่งชิงเอาจากคนที่มียมากกว่าและคนที่มั่งมีนั้นก็หาเป็นสุขได้ไม่จริงเมื่อมองโดยรวมก็คือเป็นสังคมแห่งการเบียดเบียน ฉะนั้นการให้ทานจึงเข้ามาทำหน้าที่ในด้านสังคมโดยให้ทั้งสองฝ่ายมีความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่เกื้อกูลต่อกันและกัน

ด้วยเหตุนี้การให้ทานทั้ง 3 ประการ คือ 1) อามิสทาน จึงเข้ามาทำหน้าที่เพื่อให้มีการแบ่งปันวัตถุแก่กันช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสกำลังความสามารถ สามารถเป็นอยู่ได้และผู้มั่งมีก็อยู่เป็นสุขได้โดยไม่ต้องหวาดระแวงทำให้สังคมร่มเย็นมีสันติสุข อามิสทานนอกจากเป็นเครื่องเกื้อหนุนสังคมในทางวัตถุด้วยการกระจายการบริโภคให้ทั่วถึงกันลดความกดดันในสังคมและยึดเหนี่ยวสังคมให้มีเอกภาพให้มนุษย์เป็นอยู่โดยไม่ต้องเบียดเบียนแย่งชิงกันทั้งเป็นเครื่องสนับสนุน คีลแล้วยังสามารถช่วยให้ก้าวต่อไปใน ภาวนา เริ่มจากเป็นปัจจัยต่อกันกับเมตตาพร้อมกับพัฒนาความสุข การบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานจึงเป็นปัจจัยแก่ศีลในด้านการพัฒนาพฤติกรรมและภาวนาในด้านการพัฒนาจิตใจทำให้เกิดทั้งเมตตา กรุณา ทำให้มีความสุขแบบประสานทั้งสองฝ่าย คือทั้งผู้รับก็เป็นสุขและผู้ให้ก็มีความสุขเสริมสร้างไมตรีมีน้ำใจระหว่างกันในสังคม 2) ธรรมทาน เข้ามาทำหน้าที่เพื่อให้ธรรมหรือวิชาความรู้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์การอบรมสั่งสอนต่อมนุษย์ด้วยกันก่อให้เกิดคุณธรรมนำความรู้และปัญญาในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเป็น การพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ในสังคม และ 3) อภัยทาน เข้ามาทำหน้าที่เพื่อการให้อภัยไม่ถือโทษโกรธแค้นต่อกันไม่ผูกพยาบาทไม่ทำร้ายผู้อื่นและไม่ก่อเวรกรรมต่อกันอีกต่อไปและยังสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับการอภัยสำนึกตนกลับใจประพฤติตนเป็นคนดี จึงกล่าวได้ว่า อภัยทาน เป็นคุณธรรมที่ช่วยให้บุคคลมีชีวิตที่สงบเย็นไม่ร้อนรุ่มด้วยอำนาจของความโกรธ ซึ่งจะส่งผลให้สังคมสงบสุขสามารถยึดเหนี่ยวสังคมให้มีความสามัคคีมีน้ำใจต่อกัน เพราะการไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน

เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่ทันต่อข้อมูลข่าวสารการกระจายข่าวสารและยอมรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติได้ผ่านเข้ามาทางสื่อต่างๆ ประกอบกับประเทศไทยเปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวัตถุอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตและทัศนคติของคนไทยเปลี่ยนไปจากเดิมกล่าวคือมุ่งเน้นเรื่องวัตถุนิยมมากทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมายในสังคมไทยปัญหาส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงตามกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจทำให้สังคมไทยนิยมทางวัตถุมากขึ้นจึงเกิดปัญหาด้านจิตใจทำให้เกิดการละเลยด้านคุณธรรมศีลธรรมจริยธรรมแม้แต่ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาอยู่ไม่ว่าเป็นการละทิ้งความเชื่อความศรัทธาดั้งเดิมแม้กระทั่งความเชื่อเกี่ยวกับการบำเพ็ญบุญด้วยการให้ทาน กฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อเกี่ยวกับ บาป บุญ คุณ โศภ ทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ การลักขโมย ขาดคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต ความพยายามปกป้องร้าย และเลียนแบบตามวัฒนธรรมตะวันตกเลียนแบบค่านิยมที่รื้อถอนแบบมาจากสื่อมวลชนต่างๆ ขาดจิตสำนึกของความเป็นไทย และนิยมวัฒนธรรมตะวันตกผลกระทบต่อมาคือประชาชนทั่วไปยังคงหลงใหลอยู่ในวัตถุนิยม ค่านิยมตามยุคตามสมัยต้องการรวยทางลัดประกอบอาชีพในทางที่ไม่ถูกทำนองคลองธรรมโดยไม่มีการคำนึงถึงผลกระทบแห่งการกระทำนั้นที่จะติดตามมาและไม่มีจิตวิญญาณในการสร้างความดี ความแนวทางแห่งพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยบุญกิริยาวัตถุคือการเสียสละการทำจิตใจให้มั่นคงแน่วแน่ และการสละความยุ่งเหยิงภายในจิตใจของตนเอง

จากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พุทธศักราช 2550 – 2554 มีจุดประสงค์ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ในระยะ 5 ปี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนใน 3 มิติ คือ การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้โดยมุ่งให้เกิดการเสริมสร้างความรู้ตามความเหมาะสมของคนทุกกลุ่มทุกวัยโดยเฉพาะการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่ดียิ่งงามอยู่ในกรอบของศีลธรรม คุณธรรม และมีจิตสำนึกสาธารณะโดยผลักดันให้ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา ร่วมกันพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงามเป็นคนดีห่างไกลอบายมุขและยาเสพติดมีภาวะผู้นำอุทิศตนเพื่อส่วนรวมและมีบทบาทดูแลเด็กเดือนเฝ้าระวังความประพฤติอันดีเครือข่ายความร่วมมือทั้งสิบคันคนดีในสังคมเชิดชูให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกระดับ ปลุกฝังทัศนคติและการเรียนรู้ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมปลุกฝังเจตคติค่านิยมความเชื่อที่ถูกต้องด้วยจุดประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีเป็นคนเก่งและมีคุณธรรม ฉะนั้นสถาบันศาสนาจึงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยโดยประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธจึงทำให้พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งแห่งวัฒนธรรมความดีงามคู่ชาติไทยมาแต่โบราณพระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทช่วยจรรโลงจิตใจชาวไทยมาช้านานค่าสอนทางพระพุทธศาสนาจึงมีความหมายมาก

การที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายจะน้อมนำหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติช่วยนำทางชีวิตและนำมาช่วยแก้ไขสังคม ข้อปฏิบัติในการฝึกตนเบื้องต้นที่พระพุทธเจ้าทรงเน้นเป็นลำดับต้นคือการให้ทานจัดว่าเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตทั่วไปและเพื่อเกื้อหนุนต่อการบำเพ็ญกิจในทางพระพุทธศาสนาให้สูงขึ้นได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา และเมื่อปฏิบัติตนอยู่บนทางแห่งความดีมีระบบการดำเนินชีวิตที่ดีย่อมได้รับประโยชน์และมีความสุข

เหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าการบำเพ็ญบุญให้ทานจัดว่าเป็นขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนสามารถใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมคือการให้ทานด้วยการเสียสละมีน้ำใจเพื่อช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาค่างๆ ได้แก่ การลักขโมย ฆาตกรรม จริยธรรม และความอาฆาตพยาบาทการปองร้าย เป็นต้น ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนผู้เป็นเยาวชนของชาติวิธีการหนึ่งที่จะสามารถช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาคือการรณรงค์ให้นักเรียนศึกษาหลักพุทธธรรมคือการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานแล้วนำไปประพฤติปฏิบัติพัฒนาพฤติกรรมของตนให้ถูกต้องจนสามารถทำให้เกิดเจตคติที่ดีแก่ตนเองและสังคมส่วนรวม ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพระภิกษุเชื่อว่าเป็นผู้นำด้านการปฏิบัติและจิตวิญญาณตามแนวทางพระพุทธศาสนามีหน้าที่แนะนำสั่งสอนให้พุทธศาสนิกชนทำในสิ่งที่ถูกต้องที่ควรกระทำเว้นสิ่งที่ผิดศีลธรรมจึงมีความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนอยู่ในเขตอำเภอสนาห์ติดกับวัดสูงซึ่งผู้วิจัยได้อาศัยอยู่จึงได้พบเห็นประเด็นปัญหาค้างๆ ในคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานซึ่งนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาผิดไป สาเหตุหนึ่งคือได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์วัฒนธรรมตะวันตกแบบวัตถุนิยมโดยตรงมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินไปจากอดีตจากการสอบถามอาจารย์ประจำชั้นเรียนและผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแก่นักเรียน ได้แก่ การไม่สนใจศึกษาธรรม ไม่มีสมาธิ ตระหนี่ถี่เหนียว มีความเสียสละน้อย การพูดจาเท็จ พูดไม่สุภาพ การทะเลาะวิวาท และผูกพยาบาทโกรธเคืองต่อกัน เป็นต้น ซึ่งสาเหตุของปัญหาล้วนสืบเนื่องมาจากการไม่ประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนาคือการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทาน 3 ประการ อนึ่งโรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี มีจุดประสงค์และเป้าหมายให้นักเรียนทุกๆ คนมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำรงชีวิตซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในกลุ่มสาระเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ได้กำหนดจุดประสงค์ไว้อย่างชัดเจนในเรื่องการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้คู่กับคุณธรรม เพียงแต่ผู้ที่มีหน้าที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนต้องนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนต่อไป

จากเหตุผลดังที่กล่าวไว้เบื้องต้นทั้งหมดจะเห็นได้ว่า การบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนา 3 ประการ คือ อามิสทาน ธรรมทาน และอภัยทาน จัดว่าเป็นการพัฒนาพฤติกรรมด้านการปฏิบัติตนในขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่นจะได้พัฒนาพฤติกรรมของตนได้อย่างถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนาเพื่อช่วยป้องกันและลดปัญหาต่างๆ ที่กล่าวไว้ ณ เบื้องต้นและยังสามารถก้าวไปสู่คุณธรรมในขั้นสูงต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในงานวิจัยเรื่องการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนโรงเรียนอนุบาลเสาไห้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี สามารถพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาและทำให้เกิดความสนใจในหลักธรรมจนกระทั่งนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาไปพัฒนาพฤติกรรมของตนในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งสามารถนำไปปรับปรุงสังคมไทยให้มีความสันติสุขเป็นสังคมที่ดีต่อไป และผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะช่วยพัฒนาสถานภาพพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนไทยกับพระพุทธศาสนาในสังคมไทยได้อย่างดี

คำถามการวิจัย

จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร โดยประกอบด้วยคำถามย่อย 3 คำถาม ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร
2. แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร
3. จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

2. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา พฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

3. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มีวิธดำเนินการศึกษาวิจัยในเขตพื้นที่โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอ เสาไห้ จังหวัดสระบุรี

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตาม แนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอ เสาไห้ จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 3 ห้องเรียน 139 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกสุ่ม ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวนนักเรียน 47 คน

2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตาม แนวทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

2.2.1 พระผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนอนุบาลเสาไห้ จำนวน 4 รูป

2.2.2 พระผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รูป

2.2.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเสาไห้ จำนวน 1 คน

2.2.4 รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเสาไห้ จำนวน 1 คน

2.2.5 ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ จำนวน 1 คน

2.2.6 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 47 คน

2.2.7 กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเสาไห้ จำนวน 1 รูป

3. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทาง พระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ครั้งนี้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทาง พระพุทธศาสนาของนักเรียน โดยใช้กรอบของการวิจัยตามแนวทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ทานมัยบุญกิริยาวัตถุ (การบำเพ็ญบุญโดยการให้ทาน) ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎกและอรรถกถา ภาษาไทย เล่มที่ 33 (2525, หน้า 476) มี 2 ประเภท ในปัจจุบันได้เพิ่มเติม อภัยทาน อีกข้อซึ่ง มีรายละเอียด ดังนี้

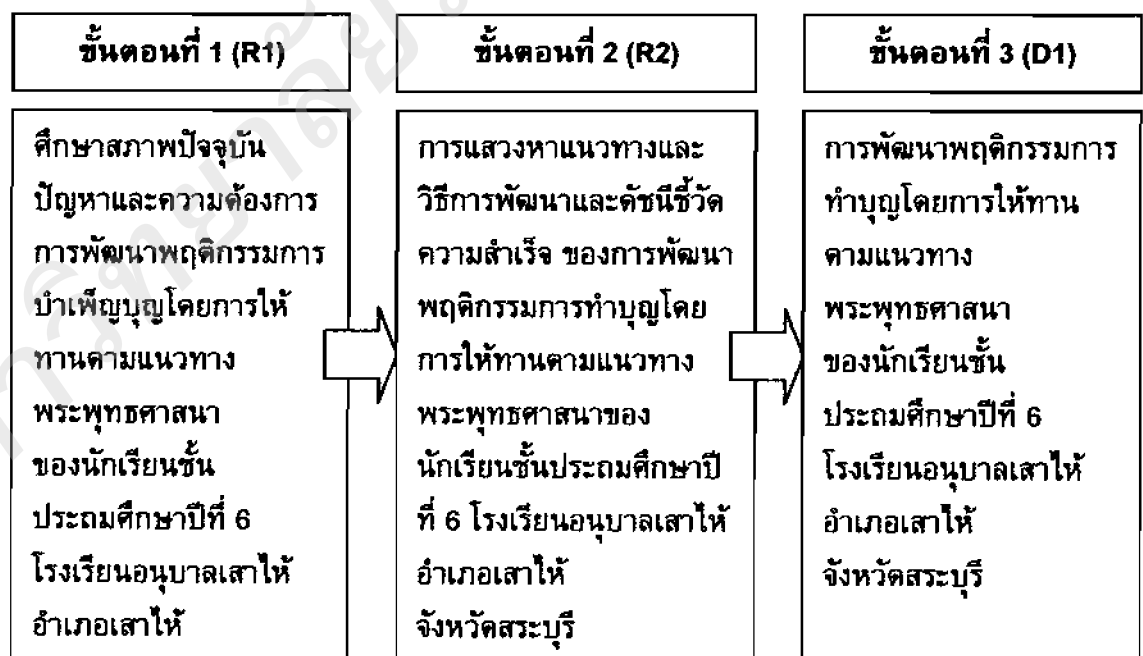
3.1 อามิสทาน คือ การบริจาคสิ่งของๆ คนแก่คนที่ควรให้

3.2 ธรรมทาน คือ การให้ธรรม วิชาความรู้ที่เป็นประโยชน์

3.3 อภัยทาน คือ การให้อภัยแก่กันและกันโดยไม่ถือโทษโกรธกัน ไม่พยายาม
ปองร้ายกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอสระบุรี เป็นการพัฒนาโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เชื่อมั่นว่าผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาถ้าได้รับการเสริมพลัง (empowerment) ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาโดยกำหนดการดำเนินงานไว้ 3 ขั้นตอนต่อเนื่องกัน ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอสระบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรม หมายถึง การกระทำที่แสดงออกทาง กาย วาจา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรีในเรื่องการบำเพ็ญบุญ โดยการให้ทาน

2. พฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทาน หมายถึง การพอกพูนในการกระทำ ความดีตามแนวทางพระพุทธศาสนา 3 ประการ คือ อามิสทาน ธรรมทาน อภัยทาน เพื่อชำระกาย วาจา และใจ ให้สงบเสงี่ยมเรียบร้อย ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้ามีสันติสุขในการดำรงชีวิต และกำจัดสิ่งเศร้าหมองที่เรียกว่ากิเลสทั้งหลายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

3. บุญ หมายถึง ความสุข หรือการประพาศชอบทางกาย วาจาและทางใจ เพื่อชำระกาย วาจาและใจให้เรียบร้อยเป็นไปเพื่อความเจริญก้าวหน้าและสันติสุขในการดำเนินชีวิต เป็นเครื่องชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ในเรื่องการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

4. ทาน หมายถึง การให้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนอนุบาลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เพื่อชำระกิเลสความตระหนี่ที่เหนียวออกจากจิตสันดานโดยการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันช่วยเหลือกันและเพื่อยึดเหนี่ยวสังคมส่งเสริมความดีงามในการกระทำ ความดีเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตของนักเรียนทั้งหลาย การให้นั้นมี 3 ประการ คือ

4.1 อามิสทาน หมายถึง การละในสิ่งของวัตถุของตนแก่ผู้อื่นด้วยจิตที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ได้แก่ การดื่กบาตรยามเช้า การถวายวัตถุปัจจัยแด่พระภิกษุสามเณร การให้อุปการณ์ การเรียนได้แก่ ปากกา ดินสอ ยางลบ การแบ่งอาหารหรือขนมให้แก่เพื่อน

4.2 ธรรมทาน หมายถึง การให้ธรรม ได้แก่ การแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ การสอนหนังสือให้กับนักเรียนรุ่นน้อง การแนะนำการบ้านเพื่อน การแนะนำเพื่อนเมื่อเพื่อนทำความผิด การบริจาคหนังสือเรียนหรือหนังสือธรรม การฟังธรรมและสนทนาธรรม

4.3 อภัยทาน หมายถึง การให้อภัยไม่ถือโทษโกรธกันไม่ทะเลาะวิวาทเมื่อมีความขัดแย้งกัน ไม่อาฆาตพยาบาทเบียดเบียนประทุษร้ายหรือเอาโทษผู้ที่คิดร้ายต่อตน การปลดปล่อยสัตว์ต่างๆ ที่ได้รับทุกข์ทรมานให้ได้รับอิสรภาพ การประพาศอ่อนน้อมเคารพต่อกัน การมีจิตประกอบด้วยเมตตา และการปฏิบัติตนอยู่ในหลักของศีล 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยคาดว่าผลผลิตในการวิจัยครั้งนี้จะได้รับประโยชน์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการพัฒนาพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นโดยยึดหลักการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนา

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเสนาห์ อำเภอสนาห์ จังหวัดสระบุรี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจในหลักการบำเพ็ญบุญโดยการให้ทานตามแนวทางพระพุทธศาสนาสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติกับตนเองพร้อมทั้งกล่าวสอนผู้อื่นได้และเลื่อมใสในบวรพระพุทธศาสนาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

3. พระผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาและครูอาจารย์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาสามารถนำแนวทางและวิธีการที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนอื่นๆ ในระดับเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ